

Sıkça Sorulan Sorular

- **1_Kyoto Protokolünü kabulüyle birlikte Türkiye'nin üstlendiği yükümlülükleri aktarır mısınız?**

Kyoto Protokolü imzaya açıldığında Ülkemiz, Sözleşmeye taraf olmadığı için Protokolün Ek-B listesinde yer almamış ve dolayısıyla sayısal emisyon azaltım veya sınırlama yükümlülüğü almamıştır.

Protokolün ilk yükümlülük döneminde (2008–2012) sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım yükümlülüğü alması söz konusu değildir.

2012 sonrası oluşturulacak yeni iklim rejiminde ülkelerin alacağı yükümlülükler belli değildir, ülkemizin alacağı yükümlülüğün sayısal miktarı özel durumumuz dikkate alınarak yapılacak müzakerelere bağlıdır.

Ayrıca; 2012 sonrası anlaşmada Türkiye'nin rızası olmadan sera gazı azaltım veya sınırlama yükümlülüklerine ilişkin herhangi bir yaptırım uygulanması söz konusu değildir. Halen müzakereleri devam eden yeni anlaşma metni ülkemizin çıkarlarına ve önceliklerine uygun olmadığı takdirde, Türkiye bu yeni anlaşmaya taraf olmama hakkına sahiptir.

- **2_Kyoto'ya taraf olmanın ülkemiz açısından avantajları nelerdir?**

Kyoto protokolüne taraf olmamızla birlikte Türkiye, ulusla arası alanda saygın bir duruş, çevreye duyarlı bir ülke imajı kazandı. Ayrıca iklim değişikliği ile ilgili yapılan uluslar arası toplantılarda Kyoto protokolü altında gerçekleştirilen çalışmalara katılma ve söz sahibi olarak kendi menfaatlerimizi savunma imkânına sahip oldu. İklim değişikliğine yönelik gerçekleştirdiğimiz her türlü faaliyeti yurt içinde ve yurt dışında sergileyebilme ve böylelikle ülkemizin tanıtımına "çevreci bir ülke" katkısı sağlamış olmaktadır.

Ayrıca; 2012 sonrası döneme daha iyi hazırlanmak için teknik kapasitenin geliştirilmesi sağlanacak, düşük karbonlu ve yüksek verimli teknolojilerin kullanımına yönelik çalışmalar hızlanacak ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine açık bir ülke olan ülkemizin uyum fonu gibi mali kaynaklardan yararlanma imkânı doğacaktır.

- **3_Kyoto protokolünü Türkiye ekonomisine maliyeti ne olacaktır?**

Protokolün ilk yükümlülük döneminin ülkemize herhangi bir maliyet getirmesi de söz konusu değildir.

2012 sonrası oluşturulacak yeni iklim rejiminde ülkelerin alacağı yükümlülükler belli değildir, ülkemizin alacağı yükümlülüğün sayısal miktarı özel durumumuz dikkate alınarak yapılacak müzakerelere bağlıdır. Bu itibarla 2012 sonrasının ülkemize getireceği maliyetler konusunda kesin bir miktar söylemek mümkün değildir.

Söz konusu maliyetlerin belirlenmesine ilişkin bir proje Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca başlatılmıştır. Bu bağlamda, ülkemiz açısından 2012 sonrası için ortaya çıkacak maliyetler hakkında kesin bir rakam vermek için DPT projesinin çıktılarını beklemenin uygun olacağı ve şu anda verilen rakamların gerçeği yansıtmayacağı mütalaa edilmektedir.

- **4_2012 sonrasında uluslar arası iklim rejimi politikalarının ne yönde seyredeceğini düşünüyorsunuz? Yeni iklim rejimimizde ülkemizin alacağı yükümlülükler hakkındaki öngörülerinizi alabilir miyiz?**

Türkiye, AB'ye aday, Sözleşmenin Ek-I listesinde yer alan ve gelişmekte olan bir ülke olarak iklim değişikliği ile mücadelede küresel çabalara kendi imkânları ve özel koşulları çerçevesinde katkı yapmaya hazırdır.

Türkiye; yeni iklim rejimi için BMİDÇS'nin temel amacının başarıya ulaşması bakımından uluslararası işbirliği faaliyetlerini tümüyle desteklemektedir.

Türkiye yeni anlaşmanın her ülke için onaylanabilir bir hukuki belge olması gerektiğine inanmaktadır.

- **5_Türkiye'nin Kyoto Protokolüne taraf oldu.Çevre politikasında neler değişecek?**

Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olması, artan nüfusu, hızla büyüyen ekonomisi, artan enerji talebi düşünüldüğünde sera gazı emisyonlarının ileriki dönemde de artış göstereceği aşikârdır. Ancak; Türkiye bir taraftan sera gazı emisyonlarının azaltılmasını hedeflerken, diğer

tarafından sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde ekonomik kalkınmasını devam ettirme kararlılığındadır.

Her ne kadar ülkemizin sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik bir mükellefiyeti olmasa da, bu yönde politika, mevzuat, kurumsal yapılanma ve tedbirler çerçevesinde önemli hamleler gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

- Başta Çevre Kanunu olmak üzere bütün mevzuat ve uygulamalarda AB'nin genel çevre politikalarını da ön planda tutarak; "kirlilik kontrolü kavramı" yerine kirliliğin kaynağında önlenmesi, atıkların en aza indirilmesi, en iyi teknik ve teknolojiler ile enerjinin verimli kullanılması, izleme-denetim sisteminin etkin uygulanması ve kirleten öder prensibinin uygulanmasını hedeflemiştir.
- Kirletici kaynakların emisyonlarının azaltılmasında ciddi mesafeler alınmıştır.
- Bakanlığımız bünyesinde iklim ile ilgili ayrı bir Daire Başkanlığı kurulması çalışmaları başlatılmıştır.

Enerji sektöründe,

- 2005 yılında "yenilenebilir enerji kanunu" çıkarılmıştır. 2007 yılında, takriben 200 milyar kwh'lık Türkiye tüketiminin 35,8 milyar kwh'lık bölümü hidrolik santrallerden karşılanmıştır.
- 1990 ila 2004 yılları arasında yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı 23,23 milyar kwh'dan 46,23 kwh'ya yükselmiş yani iki kat artmıştır.
- 2007 yılında enerji verimliliği kanunu çıkarılmış ve enerji tasarrufuna önem verilmiştir. enerji verimliliğinin artırılması yönelik uygulamalarla, 2020 yılında 222 mtep olması beklenen tüketimin en az 30 mtep'lik bölümü, sanayide, binalarda, ulaşımda ve enerji sektöründe tasarruf edilebilecek ve böylece yaklaşık 75 milyon ton karbondioksit emisyonu önenebilecektir.
- Çimento ve demir çelik tesisleri olmak üzere enerji verimliliğinin artırılması, daha kaliteli yakıtların ve alternatif yakıtların (lpg ve etanol) kullanımı yönünde çalışmalar başlatılmıştır.

Atık sektörü;

- 2009 yılı itibariyle, 3225 belediyenin 611 tanesini kapsayan düzenli depolama tesisleri kurulmuştur
- 2003 yılında 15 düzenli depolama tesisi ile 23 milyon nüfusa hizmet verilirken; 2008 de 38 adet tesisle 31 milyon nüfusa hizmet verilmektedir.
- Atık sektörüne yönelik olarak, öncelikle atıkların kaynağında azaltılması, geri kazanılması, düzenli depolanması ve oluşan deponi gazının enerjiye dönüştürülmesi çalışmaları yaygınlaştırılmaktadır.

Ormancılık;

- 2008-2012 yılları arasında toplam 2,3 milyon hektar alanın yani Trakya bölgesi kadar bir alanın ağaçlandırılması ve böylece yutak alan kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir.

Ulaştırma sektöründe,

- Araçlarda kullanılan yakıt kalitesinin iyileştirilmesi ve alternatif yakıtların kullanılması yönünde önemli adımlar atılmıştır.
- Yeni teknoloji ürünü motorlara sahip taşıtların kullanılması ve eski araçların trafikten çekilmesi politikaları benimsenmiştir.
- Büyük şehirlerde toplu taşımacılığın teşviki için metro ve hafif raylı sistemlerin kullanımının hızla yaygınlaştırılması çalışmalarına hız verilmiştir.
- Çok büyük bir ulaştırma projesi olan ve yılda 130 bin ton sera gazı emsiyonu azaltımı yapması beklenen İstanbul boğazı Marmaray tüp geçit projesinin 2010 yılında tamamlanacaktır.

Türkiye küresel sorumluluk çerçevesinde iklim değişikliği ile mücadele konusunda görüldüğü gibi pek çok çalışma yapmış ve yapmaya devam edecektir. Ayrıca; Bakanlığımız, ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde iklim değişikliği konusunda pek çok önemli proje başlatmıştır.

- **6_Emisyon Ticareti hakkında düşünceleriniz neler, ne yapılması lazım? Türkiye’de uygulanabilir mi?**

Kyoto Protokolü ile getirilen esneklik mekanizmalarında azaltım hedeflerinin tutturulması amacıyla ülkelerin başvurdukları en temel araçlardır. Kyoto Protokolü, sera gazı emisyonunu azaltma hedefine ulaşma amacıyla tarafların kullanabileceği üç yeni mekanizmayı devreye sokmuştur. Protokolün esneklik mekanizmalarının ana amacı, iklim değişikliğine yol açan sera gazı emisyonlarını azaltıcı uygulamaların daha düşük maliyet ile etkin hale getirilmesidir. Bu mekanizmalar sayesinde, tarafların kendi ülkelerinin dışında sera gazı emisyonunu azaltıcı etkinlikler yürütmesinin yolu açılmıştır. Kyoto Protokolü’nün tarafların kullanımına sunduğu bu mekanizmalardan “Temiz Kalkınma Mekanizması (TKM)” ve “Ortak Yürütme Mekanizması (OY)” proje temelli mekanizmalardır. “ Emisyon Ticareti (ETS) ” ise piyasa temelli bir mekanizmadır.

Ülkemiz; Protokolün ilk yükümlülük döneminde (2008-2012) Ek-B’de sayısal bir yükümlülük almadığından 2012 yılına kadar Kyoto Protokolü altında yer alan esneklik mekanizmalarından yararlanamayacaktır.

Türkiye 2012 yılına kadar sadece gönüllü emisyon ticareti pazarında faaliyet gösterebilir. Türkiye’de şu an bu piyasalar kullanılarak 50 kadar proje geliştirilmiş durumdadır ve giderek bu projeler artmaktadır. Bu projelerle;

- Türkiye’de yenilenebilir enerji projelerinin gerçekleştirilmesinin daha cazip hale getirebileceği düşünülmektedir.
- Bu piyasa içinde yer alacak uzmanların, proje geliştiren taraflar olsun, devlet kanadında denetimi yapan ya da projeleri değerlendiren taraflar olsun, Türkiye’nin 2012 sonrası iklim rejimi için teknik alt yapının güçlenmesine katkı sağlayacağı mütalaa edilmektedir.
- Bu mekanizmanın yatırımcılara, daha verimli enerji kullanan temiz teknolojilere yatırım yapmayı daha cazip hale getirebilir.
- İşletmelerde enerji ve hammadde tasarrufunu sağlayarak rekabet ve verimliliği güçlendirebilir, özellikle yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, atık yönetimi gibi konularda kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin daha da genişlemesini sağlayabilir ve bu sayede sera gazı emisyon azaltımı sağlanır.
- Ayrıca, bu piyasa ile konuya ilgi gösteren yabancı yatırımcı sayısı artacaktır.

- **7_Türkiye’nin sera gazı emisyon değerleri diğer ülkelerle karşılaştırıldığında ne durumdadır?**

Türkiye’nin 1990 yılı toplam sera gazı emisyonu miktarı 170 Milyon ton CO₂ eşdeğeri iken 2007 yılında bu değer 372 Milyon ton CO₂ eşdeğeri olarak gerçekleşmiştir.

Sera gazı yutak alanlarına bakıldığında, 1990 yılında 44 Milyon ton CO₂ eşdeğeri sera gazı emisyonu yutak alanları tarafından yutulmuş olup, 2007 yılında bu değer yaklaşık 77 Milyon ton CO₂ eşdeğeri olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye; OECD & BMİDÇS EK-I ülkeleri arasında; kişi başı sera gazı emisyon, kümülatif emisyon ve kişi başı birincil enerji tüketimi miktarında en düşük değere sahiptir.

Türkiye’nin 2007 yılı kişi başı sera gazı emisyonu değeri 5,3 ton CO₂ eşdeğertir. Aynı dönemde OECD kişi başı emisyonu ortalama 15,0 ton CO₂, ve Avrupa Birliğine üye 27 ülkede ortalama 10.2 ton CO₂ eşdeğertir.

Türkiye, kişi başı sera gazı emisyonları açısından, BMİDÇS Ek-1 ülkelerinin tamamından, ayrıca Meksika, Brezilya, Güney Kore ve Arjantin gibi ekonomileri hızla gelişmekte olan ve ekonomik yapıları bize çok benzeyen Ek-1 Dışı Ülkelerden de daha düşük bir değere sahiptir.